

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ KARAMAN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEK OKULUNU KAZANAN VE KAZANAMAYAN ADAYLARIN BAŞARILARININ VE BAŞARISIZLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Murat TEKİN*
Ahmet SANIOĞLU**

ÖZET

2003-2004 öğretim yılında Selçuk Üniversitesi Karaman Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunu kazanan ve kazanamayan adayların başarı ve başarısızlıklarını etkileyen iç ve dış faktörleri belirlemek amacıyla yapılan çalışmada; Araştırmanın materyalini, Selçuk Üniversitesi Karaman Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunu kazanan 40, kazanamayan 40, öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmada anket yöntemi kullanıldı, elde edilen sonuçlar frekans yöntemi kullanılarak istatistiksel olarak analiz edildi. Bu araştırmanın sonucunda; Selçuk Üniversitesi Karaman Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunu kazanan ve kazanamayan adayların başarı ve başarısızlıklarını etkileyen fizyolojik ve psikolojik faktörlerin etkili olduğu fakat aynı etkide olmadığı, yeterli düzeyde veya eksik oluşunun farklı sonuçlar doğuracağı anlaşılmıştır. Bir diğer önemli bulgu ise Selçuk Üniversitesi'nin yaptığı özel yetenek sınavının objektifliğidir.

Anahtar Kelimeler: Başarı, Başarısızlık, Beden Eğitimi

ABSTRACT

In 2003-2004 education season, in Selçuk university Karaman department of physical education and sport, made a research about candidates who win or nonwin how can accomplish or non the research contains 40 win persons and 40 non-win persons in Selçuk university Karaman department of physical education and sport, in the research we used investigate method. After we analysical the results with the frequency method. The end of this research the condidates whe win or non-win effect the results with phsiyological factors but it's not thes are effect or not enough effects on the results of the research it's another important invention is special capacity exan which made buy Selçuk university objectivity.

Keywords: Success, Achievement, Physical Education

GİRİŞ

Üniversiteler arasında biçim ve içerik bakımından özel yetenek sınavlarında farklı uygulamalar mevcuttur. Bu farklı uygulamaların hepsinin amacı en iyi beden eğitimi öğretmen adaylarını bulabilmektir.

Beden Eğitimi; organizmanın bütünlüğü ilkesine dayalı tüm kişiliğin gelişmesinde genel eğitimi tamamlayan ve eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Sağlıklı, güçlü ve mutlu olma, toplumsallaşma, kültürleşme ve vatandaşlık eğitimidir (Aracı 1998).

Spor, ferdin tabii çevresini beşeri çevre haline getirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştirirken, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız ferdi veya

* Selçuk Üniversitesi Karaman Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

** Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

toplulu olarak boş zaman kavramı içinde veya tam zamanını alacak şekilde meslekleştirerek yaptığı sosyalleştirici toplulu bütünüleştirici, ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (Güneş 1998).

Başarı kavramı, sporda iki yönden ele alınmaktadır. Birincisinde bir sporcunun bir hareket faaliyetlerini yerine getirme sürecidir. İkincisinde ise başarı, bu spor faaliyetlerinin sonucunu anlatır. (İkizler 1993).

SPORDA BAŞARIYI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Sporcunun başarı ve başarısızlığına yol açan birçok faktör vardır. Bunlar iç ve dış faktörlerdir. Dış faktörler çevreden kaynaklanan faktörlerdir. Örneğin hakem, antrenör, malzeme, beslenme, iklim v.b. İç faktörler ise fizyolojik ve psikolojik faktör olmak üzere iki bölümde incelenir. Örneğin fizyolojik faktörler; kuvvet, Sürat, dayanıklılık, beceridir. Psikolojik faktörler ise; algı, motivasyon, stres, panik, heyecan, v.b.

SPORDA BAŞARIYA ETKİ EDEN İÇ FAKTÖRLER

Sporcunun hedeflediği amaçlara ulaşmak için başarı ve başarısızlığa etki eden iç faktörler vardır, bunlar fizyolojik ve psikolojik faktörlerdir.

Fizyolojik Faktörler

Kuvvet, sporda verimi belirleyen motorsal özelliklerden biridir. Genel anlamda bir dirence karşı koyabilme özelliği veya direnç karşısında belirli bir ölçüde dayanabilme özelliği olarak tanımlanabilir (Muratlı 1997).

Dayanıklılık, organizmanın özelliklerden herhangi birindeki devamlılık gücüdür. Bu güç aynı zamanda her yapılan iş bir yorgunluk getireceğinden organizmanın veya organizmadaki bir organın yorgunluğa karşı koyma özelliği olarak tarif edilir (Tamer 1992).

Esneklik, bazı dokuların şekillerini bozan kuvvetin etkisi ortadan kalkar kalkmaz eski hal ve hacimlerine dönebilme yeteneğidir (Erkal 1990).

Beceri, her hareketin birbirini doğru olarak takip eder şekilde ve zamanda, istenilen kuvvette meydana gelmesi olayıdır (Dündar 1998).

Koordinasyon , bedensel ve ruhsal bir birleşimi gerektirir. Bedensel koordinasyondan, ilgili sinir merkezinin düzenli çalışması ile çeşitli kas gruplarının aralarında iş birliği yapmaları ve bu duruma uygun bir işleyiş sağlamak için bir organ sisteminin düzenli etkinlikleri anlaşılır (Sevim 1995).

Psikolojik Faktörler

Motivasyon kişinin davranışını yönlendiren etkinliktir. Motivasyon, gözlenen bir olgu değildir. Kuramsal bir kavram olan motivasyon kişinin davranışını dıştan gelen bazı uyarılar ve içsel denetimlerle belirli amaçlara doğru belli bir yönde düzenleyebilme yeteneğidir. (Özbydar 1990).

Selçuk Üniversitesi Karaman Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulunu Kazanan ve Kazanamayan Adayların Başarılarının ve Başarısızlıklarının Değerlendirilmesi

Stres, biyolojik ve psikolojik dengenin bozulduğuna ve yeni durumlarda uyum yapılarak yeniden dengeye dönülmesi gerektiğine yönelik bir işarettir (Şahin 2003).

BAŞARIYI ETKİLEYEN ÇEVRESEL (DIŞ) FAKTÖRLER

Salonla İlgili Faktörler

Yarışma veya antrenmanın yapılacağı salon, zaman zaman fiziki koşullarından kaynaklanan risklere sahiptir. Bu riskler elimine edilebileceği oranda elimine edilmeli, elimine olanağı yoksa riskler göz önüne alınmalıdır. Salon sporlarında zeminin düzgün olmayışı bir çok sorunları beraberinde getirmiştir. Bu sorunlar çeşitli dercelerde sakatlıklara neden olmakta ve ortaya konacak performansı etkilemektedir (Hatipoğlu 1991).

Aile

Sporcuların aileleri onların en büyük destekleyicileri olmalarına rağmen, çocuklardan gerçek dışı yüksek beklentiler duyulması, sporda sıklıkla hayal kırıklığı yaratır. Onlar kendi kapasitelerine yakın, bir performans sergileseler bile arzuladıkları hedefe ulaşamazlar. Spor yaşantısı olmamış aileler zaman zaman sporcu olan çocuklarından, yapamayacağını beklentisi içine girer ve onu umutsuzca cesaretlendirir. Veya tam tersi,sporcu bir ailede olan çocuk, kendisini kanıtlamak istercesine bir davranış içerisine girebilir.

Antrenör Faktörü

Sporcu- antrenör ilişkisi çok önemli bir konudur. Antrenör ile yeterli diyalog kurmayan sporcu, antrenman veya yarışmada bir tür “ kendini kanıtlama yarışına girer ” bu arayış onun oyun düzeni içinde yapmaması gereken bir hareketi yapmasına, vermemesi gereken bir mücadeleye girmesine neden olur (İnal 2000).

Antrenman İle İlgili Faktörler

Sporcuya yanlış antrenman yaptırılması onun bir yaralanma riski altına girmesine neden olur. Yoğun olan bölgelerin, aşırı zorlanması laktik asit ile yorgunluğun sınırlarını zorlayan kaslarda çeşitli riskler doğurur. Ayrıca, yine aşırı yüklenilmiş bir sporcuda laktik asit düzeyi yükselmiş ve sınırlarını aşmış ise sporcunun gerek koordinasyonu, gerek hedefleme yeteneği, gerekse dikkati dağılmış demektir. (Demirci 2003).

İklim

Vücudun aklimatize (iklime uyum) olmadığı aşırı sıcak ortamlar sporcular için önemli bir riski de beraberinde getirir. Bu risk “ısı yaralanmaları”dır. Hem egzersiz sırasındaki vücudun iç ısısının artışı, hem de vücudun alışık olduğundan daha sıcak bir ortamda egzersiz yapma zorunluluğunun olması, gerekli önlemler alınmaz ise vücut ısısının yükselmesine bağlı bazı bozukluklara yol açar (Sevim 1998).

Beslenme

Sporcunun beslenme alışkanlığı onun performansını etkileyen bir faktördür. Bilindiği gibi sporcu, beslenme işini kampların dışında tek başına yapar. Bu nedenle beslenme konusunda oluşturacağı alışkanlıkların, sağlıklı temellere dayanması gerekir. Genel beslenme alışkanlığının dışında, yarışmada antrenman öncesi yenilen son öğünün içeriği ve de yarışma sırasında alınan içecekler de sporcunun performansını etkiler. (Güneş 1998).

MATERYAL ve METOD

Bu çalışmanın amacı; 2003-2004 öğretim yılında Selçuk Üniversitesi Karaman Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunu kazanan ve kazanamayan adayların başarı ve başarısızlıklarını etkileyen İç ve dış faktörleri belirlemek; Araştırmanın materyalini, Selçuk Üniversitesi Karaman Beden Eğitimi ve Spor Yüksek okulunu kazanan 40, kazanamayan 40, toplam 80 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırma tarama modelindedir. Araştırmanın amacını gerçekleştirmek üzere toplanan veriler iki yoldan elde edilmiştir. İlk olarak konu ile ilgili literatür taranmış daha sonra bu çalışmanın amacına yönelik olarak; Selçuk Üniversitesi Karaman Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunu kazanan ve kazanamayan adayların başarı ve başarısızlıklarını etkileyen İç ve dış faktörleri tespit etmek için anket düzenlenmiştir. Anket değerlendirmemizde; SPSS programında ölçmeye alınan 14 anket sorusu tek tek başlık halinde tanımlanarak, her tanımlanan soruya cevap şıkları nümerik olarak kodlanmıştır. Tüm soru formları SPSS programına girildikten sonra her sorunun frekans ve yüzdeleri alınarak tablo dökümleri oluşturulmuştur.

BULGULAR

Araştırmaya katılan deneklerin başarı ve başarısızlıklarını etkileyen iç ve dış faktörler 1- 2 tablolarda verilmiştir.

Selçuk Üniversitesi Karaman Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulunu Kazanan ve Kazanamayan Adayların Başarılarının ve Başarısızlıklarının Değerlendirilmesi

Tablo 1. Selçuk Üniversitesi Karaman Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunu Kazanan Adayların Başarılarında Etkili Olan İç ve Dış Faktörlerin Değerlendirilmesi

	Evet		Hayır		Kısmen	
	n	%	n	%	n	%
Başarınızda Dayanıklılığınızın etkisi var mı?	29	72.5	2	5.0	9	22.5
Başarınızda Esnekliğinizin etkisi var mı?	24	60.0	3	7.5	13	32.5
Başarınızda Motivasyonunuzun etkisi var mı?	30	75.0	4	10.0	6	15.0
Başarınızda stresin etkisi var mı?	14	35.0	13	32.5	13	32.5
Başarınızda Kuvvetinizin etkisi var mı?	26	65.0	2	5.0	12	30.0
Başarınızda Ailenizin etkisi var mı?	31	77.5	6	15.0	3	7.5
Başarınızda Dengeli beslenmenizin etkisi var mı?	9	22.5	23	57.5	8	20.0
Başarınızda iklimin etkisi var mı?	6	15.0	27	67.5	7	17.5
Başarınızda salonun etkisi var mı?	14	35.0	15	37.5	11	27.5
Başarınızda arkadaşlarınızın etkisi var mı?	21	52.2	10	25.0	9	22.5
Başarınızda düzenli antrenman yapmanızın etkisi var mı?	35	87.5	3	7.5	2	5.0
Başarınızda çalıştığınız ortamın etkisi var mı?	22	55.0	6	15.0	12	30.0
Başarınızda Antrenörünüzün etkisi var mı?	22	55.0	11	27.5	7	17.5
Başarınızda sınavdaki jüri üyelerinin etkisi var mı?	2	5.0	36	90.0	2	5.0

Bu çalışmaya katılan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu 1. sınıf öğrencilerinin; %72.5'i başarısında dayanıklılığının, %60.0'ı başarısında esnek oluşunun, %75.0'ı başarısında motivasyonunun etkili olduğunu, %32.5'i başarısında stresin etkisinin olmadığını, %65.0'ı başarısında kuvvetinin etkisinin olduğunu, %77.5'i başarısında ailesinin etkisinin olduğunu, %57.5'i başarısında dengeli beslenmenin etkili olmadığını, %67.5'i başarısında iklimin etkisinin olmadığını, %37.5'i başarısında spor salonun etkisinin olmadığını, %52.2'si başarısında arkadaşlarının etkisinin olduğunu, %87.5'i başarısında düzenli antrenman yapmasının etkili olduğunu, %55.0'ı başarısında çalıştığı ortamın etkili olduğunu, %55.0'ı başarısında antrenörünün etkili olduğunu, %90.0'nı başarısında sınavdaki jüri üyelerinin etkili olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 2. Selçuk Üniversitesi Karaman Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunu Kazanamayan Adayların Başarısızlıklarında Etkili Olan İç ve Dış Faktörlerin Değerlendirilmesi

	Evet		Hayır		Kısmen	
	n	%	n	%	n	%
Başarısızlığınızda Kuvvetinizin etkisi var mı?	10	25.0	21	52.5	9	22.5
Başarısızlığınızda Dayanıklılığınızın etkisi var mı?	8	20.0	25	62.5	7	17.5
Başarısızlığınızda Esnekliğinizin etkisi var mı?	7	17.5	16	40.0	17	42.5
Başarısızlığınızda Motivasyon eksikliğinizi etkisi var mı?	20	50.0	5	12.5	15	37.5
Başarısızlığınızda stresin etkisi var mı?	28	70.0	5	12.5	7	17.5
Başarısızlığınızda Antrenörünüzün etkisi var mı?	1	2.5	39	97.5	7	17.5
Başarısızlığınızda Ailenizin etkisi var mı?	5	12.5	31	77.5	4	10.0
Başarısızlığınızda Dengeli beslenemeyişinizin etkisi var mı?	9	22.5	23	57.5	8	20.0
Başarısızlığınızda iklimin etkisi var mı?	4	10.0	28	70.0	8	20.0
Başarısızlığınızda spor salonunun etkisi var mı?	4	10.0	24	60.0	12	30.0
Başarısızlığınızda arkadaşlarınızın etkisi var mı?	2	5.0	32	80.0	6	15.0
Başarısızlığınızda düzenli antrenman yapmamanızın etkisi var mı?	14	35.0	19	47.5	7	17.5
Başarısızlığınızda çalıştığınız ortamın etkisi var mı?	-	-	25	62.5	15	37.5
Başarısızlığınızda sınavdaki jüri üyelerinin etkisi var mı?	2	5.0	36	90.0	2	5.0

Bu çalışmaya katılan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunu kazanamayan öğrencilerinin; %52.5'i başarısızlığında kuvvet eksikliğinin etkisinin olmadığını, %62.5'i başarısızlığında dayanıklı olmayışının etkisinin olmadığını, %42.5'i başarısızlığında esnek olmayışının etkisinin kısmen etkilediğini, %50.0'si başarısızlığında motivasyon eksikliğinin olduğunu, %70.0'ı başarısızlığında stresin etkisinin olduğunu, %97.5'i başarısızlığında antrenörün etkisinin olmadığını, %77.5'i başarısızlığında ailesinin etkisinin olmadığını, %57.5'i başarısızlığında dengeli beslenemeyişinin etkisini olmadığını, %70.0'ı başarısızlığında iklimin etkisinin olmadığını, %60.0'ı başarısızlığında spor salonunun etkisinin olmadığını, %80.0'ni başarısızlığında arkadaşlarının etkisinin olmadığını, %47.5'i başarısızlığında düzenli antrenman yapmamasının etkisinin olmadığını, %62.5'i başarısızlığında çalıştığı ortamın etkisinin olmadığını, %90.0'nı başarısızlığında sınavdaki jüri üyelerinin etkisinin olmadığını belirtmişlerdir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

2003-2004 öğretim yılında Selçuk Üniversitesi Karaman Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunu kazanan ve kazanamayan adayların başarı ve başarısızlıklarını etkileyen İç ve dış faktörleri belirlemek amacıyla yapılan çalışmada;

**Selçuk Üniversitesi Karaman Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulunu Kazanan ve Kazanamayan
Adayların Başarılarının ve Başarısızlıklarının Değerlendirilmesi**

Sınavı kazanan adayların başarılarını dayanıklılığa, kuvvete, esnekliğe, düzenli antrenman yapmalarına, antrenörlerine, ailelerine, arkadaşlarına ve en çok da motivasyon güçlerine bağladıkları ortaya çıkmış bu bağlamda fizyolojik ve psikolojik faktörlerin yeterli düzeyde oluşunun adayların başarılarına olumlu etki göstermiştir. Adayları kısmen etkileyen faktörler şu şekildedir; iklim, dengeli beslenme ve sınavdaki jüri üyeleridir.

Sınavı kazanamayan öğrenciler başarısızlıklarını öncelikli olarak motivasyon eksikliğine, strese, çalıştıkları ortama, düzenli antrenman yapmamalarına, esnek olmayışlarına bağlamaktadırlar. Bu bağlamda fizyolojik ve psikolojik faktörlerin eksikliği adayların başarısız olmalarına neden olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuç, Akandereye göre (2000) M.C. CUE (1984) nun “ Stres in Junior Mecal Students, Relationship To Personality And Performance” adlı çalışmasının sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. İklimin, ailenin, antrenörün, dengeli beslenmenin, sınavdaki jüri üyelerinin kendilerini kısmen etkiledikleri görülmektedir. Sonuç olarak; hem başarılı hem de başarısız olan adayların fizyolojik ve psikolojik faktörlerin etkili olduğu fakat aynı etkide olmadığı, yeterli düzeyde veya eksik oluşunun farklı sonuçlar doğuracağı anlaşılmıştır.

KAYNAKLAR

- Aracı H (1998)** *Okullarda Beden Eğitimi*, Motif Ofset Yayıncılık, İstanbul
- Akandere M (2000)** *Beck Umutsuzluk Ölçeğinin Beyyo Yetenek Sınavına Katılan Öğrencilere Uygulanması Üzerine Bir Araştırma*, Selçuk üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi Cilt:2 Sayı:1, Konya
- Demirci A (2003)** *Atletizm*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Dündar U (1995)** *Antrenman Teorisi*, Seren Matbaacılık, Ankara.
- Erkal M (1989)** *Sosyolojik Açıdan Spor*, Mili Eğitim Basımevi ,Ankara.
- Güneş Z (1998)** *Spor ve Beslenme Antrenör ve Sporcu El Kitabı*, Bağırğan Yayımevi, Ankara.
- Hatipoğlu E (1991)** *İklim Şartlarına Göre Antrenman Yüklenmelerinin Planlanması ve Özellikleri*, Kardeşler Matbaası, İstanbul.
- Muratlı S (1997)** *Çocuk ve Spor*, Nobel Yayınları, Ankara.
- M.C. CUE (1984)** *Stres in Junior Mecal Students, Relationship To Personality And Performance*, Journal of medical 2.d. 11-12, P. 458 - 463
- Özbaydar S (1990)** *İnsan Davranışlarının Sınırları ve Spor Psikolojisi*, Altın Kitapları Yayımevi, İstanbul.
- Sevim Y (1997)** *Antrenman Bilgisi*, Tutibay Ltd. Şti., Ankara.
- Şahin M (2003)** *Sporla Şiddet ve Saldırganlık*, Nobel Yayınları, Ankara.
- İkizler C (1993)** *Sporla Başarının Psikolojisi*, Alfa Basım Yayın, İstanbul.
- İnal A.N. (2000)** *Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş*, Desen Ofset Matbaacılık, Konya